

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudkyně Daniely Zemanové a soudce Tomáše Rychlého v právní věci žalobkyně: **Vodárny Kladno - Mělník, a.s.**, se sídlem U vodojemu 3085, Kladno, zast. JUDr. Vladimírem Ambruzem, advokátem se sídlem Karolinská 654/2, Praha 8, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 6. 12. 2017, čj. 51017/17/5100-31461-701836, ze dne 6. 12. 2017, čj. 51922/17/5100-31461-701836, ze dne 6. 12. 2017, čj. 51514/17/5100-31461-701836, ze dne 6. 12. 2017, čj. 51008/17/5100-31461-701836, ze dne 6. 12. 2017, čj. 51855/17/5100-31461-701836, ze dne 6. 12. 2017, čj. 51924/17/5100-31461-701836, ze dne 6. 12. 2017, čj. 51800/17/5100-31461-701836, ze dne 6. 12. 2017, čj. 51394/17/5100-31461-701836, ze dne 6. 12. 2017, čj. 51880/17/5100-31461-701836, ze dne 6. 12. 2017, čj. 51812/17/5100-31461-701836, ze dne 6. 12. 2017, čj. 51616/17/5100-31461-701836, ze dne 8. 12. 2017, čj. 52168/17/5100-31461-709097, ze dne 7. 12. 2017, čj. 51652/17/5100-31461-701836, ze dne 8. 12. 2017, čj. 51963/17/5100-31461-709097, ze dne 7. 12. 2017, čj. 51287/17/5100-31461-701836, ze dne 8. 12. 2017, čj. 52123/17/5100-31461-709097, ze dne 7. 12. 2017, čj. 51708/17/5100-31461-701836, ze dne 8. 12. 2017, čj. 51949/17/5100-31461-709097, ze dne 7. 12. 2017, čj. 51695/17/5100-31461-701836, ze dne 8. 12. 2017, čj. 52205/17/5100-31461-709097, ze dne 8. 12. 2017, čj. 51515/17/5100-31461-709097, ze dne 8. 12. 2017, čj. 52224/17/5100-31461-709097, ze dne 8. 12. 2017, čj. 51487/17/5100-31461-709097, ze dne 8. 12. 2017, čj. 51933/17/5100-31461-709097, ze dne 7. 12. 2017, čj. 51032/17/5100-31461-701836, ze dne 7. 12. 2017, čj. 51643/17/5100-31461-701836, ze dne 7. 12. 2017, čj. 51419/17/5100-31461-701836, ze dne 8. 12. 2017, čj. 52144/17/5100-31461-709097, ze dne 8. 12. 2017, čj. 51782/17/5100-31461-709097, ze dne 8. 12. 2017, čj. 52131/17/5100-31461-709097, ze dne 8. 12. 2017, čj. 52363/17/5100-31461-709097, ze dne 8. 12. 2017, čj. 52383/17/5100-31461-709097, ze dne 8. 12. 2017, čj. 51830/17/5100-31461-709097, ze dne 8. 12. 2017, čj. 52322/17/5100-31461-709097, ze dne 11. 12. 2017, čj. 52258/17/5100-31461-709097, ze dne 11. 12. 2017, čj. 51807/17/5100-31461-709097, ze dne 11. 12. 2017, čj. 51045/17/5100-31461-701836, ze dne 11. 12. 2017, čj. 51923/17/5100-31461-709097, ze dne 19. 12. 2017, čj. 55048/17/5100-31461-701836, ze dne 18. 12. 2017, čj. 53143/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53144/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53141/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53145/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj.

53147/17/5100-31461-702147, ze dne 19. 12. 2017, čj. 53162/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53163/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53160/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53165/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53159/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53166/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53158/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53140/17/5100-31461-702147, ze dne 19. 12. 2017, čj. 53152/17/5100-31461-702147, ze dne 18. 12. 2017, čj. 53149/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53148/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53151/17/5100-31461-702147, ze dne 15. 12. 2017, čj. 53153/17/5100-31461-702147, ze dne 19. 1. 2018, čj. 2443/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 1736/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 2094/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 1851/18/5100-31461-711145, ze dne 19. 1. 2018, čj. 2578/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 1831/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 1557/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 2209/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 1524/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 2026/18/5100-31461-711145, ze dne 19. 1. 2018, čj. 2355/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 2303/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 2092/18/5100-31461-711145, ze dne 19. 1. 2018, čj. 2624/18/5100-31461-711145, ze dne 19. 1. 2018, čj. 2472/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 1600/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 1478/18/5100-31461-711145, ze dne 18. 1. 2018, čj. 1679/18/5100-31461-711145, ze dne 19. 1. 2018, čj. 2398/18/5100-31461-711145 a ze dne 30. 1. 2018, čj. 4900/18/5100-31461-709097, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 14. 3. 2018, čj. 54 Af 7/2018-498,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalobkyně napadá žalobou celkem 77 shora uvedených rozhodnutí žalovaného ve věci doměření daně z nabytí nemovitých věcí. U krajského soudu zaplatila soudní poplatek ve výši 3000 Kč a současně podala žádost o částečné osvobození od soudních poplatků ve vztahu k dalším 76 napadeným rozhodnutím. Upozornila, že všechna napadená rozhodnutí se týkají naprosto stejné otázky, totiž zda části inženýrských sítí mohou či nemohou být movitou věcí. Všechna rozhodnutí jsou shodně odůvodněna, přesto žalovaný nevyhověl žádosti žalobkyně, nerozhodl o všech věcech jedním rozhodnutím, ale vydal 77 shodně odůvodněných rozhodnutí. V důsledku postupu žalovaného narostl soudní poplatek z 3000 Kč na 231 000 Kč.

[2] Krajský soud žádosti o částečné osvobození od soudních poplatků nevyhověl. Žalobkyně dle soudu nepředložila žádná konkrétní tvrzení, ze kterých by bylo zřejmé, že její poměry jí neumožňují soudní poplatek zaplatit. Účelem osvobození od soudních poplatků není ulehčit účastníkovi finanční břímě spojené s vedením soudního řízení, nýbrž

pokračování

umožnit přístup k soudu těm osobám, kterým by byl v důsledku nedostatku prostředků jinak upřen.

[3] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti usnesení krajského soudu kasační stížnost. Opětovně kritizuje žalovaného, že porušil § 7 odst. 2 daňového řádu, podle něhož správce daně postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady. Z důvodu hospodárnosti může konat správce daně úkony pro různá řízení společně. Žalovaný však nerozhodl o odvoláních stěžovatelky jedním, eventuálně dvěma rozhodnutími, ale vydal celkem 77 shodných rozhodnutí, kvůli nimž musí stěžovatelka platit soudní poplatek 77x. Upozorňuje na možnou libovůli správního orgánu, který svým postupem může ovlivnit pravděpodobnost, zda se proti jeho rozhodnutím bude daňový subjekt bránit správní žalobou. Stěžovatelka připouští, že disponuje dostatečnými finančními prostředky k úhradě soudních poplatků, úhrada poplatků v úhrnné výši 231 000 Kč však pro ni není „bez významu“, nejde v žádném případě o „zanedbatelnou částku“.

[4] Žalovaný se k obsahu kasační stížnosti nevyjádřil.

[5] Kasační stížnost je přípustná, je podána včas a osobou oprávněnou, není však důvodná.

[6] Podle § 6 odst. 9 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění zákona č. 218/2011 Sb., je-li ve věcech správního soudnictví *podána žaloba proti více rozhodnutím, je každé napadené rozhodnutí samostatným základem poplatku*. Výklad tohoto ustanovení je jednoznačný. Ve spojení s položkou 18 sazebníku soudních poplatků (příloha k cit. zákonu) je tedy každé napadené rozhodnutí samostatným základem soudního poplatku, což v praxi znamená, že se soudní poplatek ve výši 3000 Kč vynásobí počtem žalobou napadených rozhodnutí (multiplikace soudního poplatku). Na právě uvedený závěr nemá vliv ani skutečnost, zda soud v případě podání více žalob proti obdobným rozhodnutím tyto žaloby spojil ke společnému projednání ve smyslu § 39 odst. 1 s. ř. s., či nikoliv (srov. důvodovou zprávu k zákonu č. 218/2011 Sb., shodně např. rozsudek ze dne 18. 4. 2013, čj. 1 As 181/2012-21, věc *H&D oil*, bod 12).

[7] Současná právní úprava v § 6 odst. 9 zákona o soudních poplatcích je legislativní reakcí na právní úpravu účinnou do 31. 8. 2011, která připouštěla vícero interpretací. Ústavní soud z této úpravy dovodil, že v případě žaloby napadající vícero správních rozhodnutí, pokud se tato rozhodnutí týkají jednoho případu a řeší shodně stejnou právní otázku ve vztahu k témuž žalobci, je třeba soudní poplatek za takovou žalobu vybrat pouze jednou [srov. zejm. nález ze dne 29. 1. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 69/06 (N 22/48 SbNU 243; 269/2008 Sb.)]. Dobová judikatura vycházela z toho, že zákon o soudních poplatcích, ve znění před novelou č. 218/2011 Sb., připouštěl vícero interpretací. Současné znění § 6 odst. 9 je naprosto jednoznačné a žádný prostor pro vícero výkladů neposkytuje. Proto nelze mechanicky aplikovat dřívější judikaturu vykládající zákon ve znění před 1. 9. 2011 (k neaplikovatelnosti staré judikatury aplikující zákon o soudních poplatcích ve starém znění srov. cit. rozsudek ve věci *H&D oil*, bod 12 nebo rozsudek NSS ze dne 19. 7. 2012, čj. 2 Afs 16/2012-23).

[8] Nutno upozornit, že Ústavní soud v nálezu Pl. ÚS 69/06 neargumentoval, že by multiplikace soudních poplatků byla vždy protiústavní, ale naopak vycházel z toho, že zákon tehdy umožňoval vícero výkladů, pročež je nutno volit výklad ve vztahu k žalobci nejpříznivější. Jakkoliv je však judikatura vztahující se k právní úpravě před 1. 9. 2011 překonaná, nelze opomíjet smysl historické judikatury ÚS. Tento smysl přetrval, neboť vyvěrá z ústavních požadavků spravedlivého procesu. Úprava poplatkové povinnosti či osvobození od ní představuje totiž jeden ze základních momentů podmiňujících právo na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 Listiny. Výklad § 6 odst. 9 zákona o soudních poplatcích „*nesmí tedy vést k neodůvodněnému či zcela svévolnému omezení či zbavení práva dotčeného jednotlivce domáhat se ochrany svých práv soudní cestou (denegatio iustitiae)*“ [usnesení ze dne 29. 3. 2016, sp. zn. II. ÚS 2130/15 (U 4/80 SbNU 701), věc *Horčička*, bod 16, obecně pak body 16-18; tímto usnesením argumentuje též sama stěžovatelka].

[9] Za stávající právní úpravy lze čelit problému multiplikace soudního poplatku zejména ústavně konformní aplikací § 36 odst. 3 s. ř. s. Jedná se zejména o možnost soudu přiznat částečné osvobození od soudních poplatků. Lze připomenout, že § 36 odst. 3 s. ř. s. počínaje 1. 1. 2012 umožňuje částečné osvobození od soudního poplatku (na rozdíl od právní úpravy dřívější).

[10] Podle § 36 odst. 3 věty prvé a druhé s. ř. s. [ú]*častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno*. Toto ustanovení jako klíčové kritérium stanoví majetkové poměry osoby, která se domáhá osvobození od soudních poplatků (viz obrat „*nemá dostatečné prostředky*“). V případě multiplikace soudních poplatků je však třeba vykládat hypotézu § 36 odst. 3 („*nemá dostatečné prostředky*“) extenzivně. Nutno připomenout, že v takovýchto případech může soudní poplatek činit desetitisíce a někdy statisíce korun. I u majetkově silných žadatelů tak může nastat situace, že mohou mít problém s úhradou takto vysoké částky, kterému by museli čelit krátkodobým úvěrem, event. by jinak museli negativně omezit jiné své investiční výdaje.

[11] Jinými slovy řečeno, u majetné osoby, která by v případě úhrady soudního poplatku ve výši 3000 Kč vůbec nemohla zavdat důvody k úvahám byť jen o dílčím osvobození, může nastat situace, že soud bude muset rozhodnout o dílčím osvobození ve vztahu k úhradě poplatku ve výši desetitisíců či statisíců.

[12] Shodně uvažuje též Ústavní soud, dle něhož úkolem obecného soudu „*není pouze mechanicky aplikovat*“ pravidlo obsažené v § 6 odst. 9 zákona o soudních poplatcích, „*a tedy v ustanovení položky 18 bodu 2 písm. a) sazebníku poplatků stanovenou výši poplatku za žalobu "proti rozhodnutí správního orgánu" násobit počtem žalobou napadených rozhodnutí, a to bez ohledu na jeho konečnou výši, ale v tomto ohledu současně i vážit, zda v daném konkrétním případě, při zohlednění specifických okolností případu (předmět a povaha řízení, výše žalobní částky, majetkové i osobní poměry žalobce) není namístě "tvrdost" aplikovaného pravidla zmírnit, a to (na základě návrhu dotčeného jednotlivce) uplatněním za tímto účelem v soudním řádu správním zakotvených procesních nástrojů, ať již cestou částečného, či úplného*

osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3), případně rozložení jejich platby ve formě splátek“ (shora cit. věc *Horčička*, bod 18).

[13] S právě uvedeným právním názorem se NSS plně ztotožňuje. Dovolává se ho ostatně též stěžovatelka, která má za to, že by pro ni přinesl příznivější rozhodnutí krajského soudu. V tomto však se stěžovatelkou souhlasit nelze.

[14] Krajský soud neučinil jen to, že by mechanicky vynásobil soudní poplatek ve výši 3000 Kč sedmdesát sedmkrát, ale vzal k žádosti stěžovatelky v potaz též její majetkové poměry. Z dokumentů, které doložila ke své žádosti, dle krajského soudu vyplynulo, že ke konci roku 2016 na svých účtech disponovala peněžními prostředky ve výši přes 95 miliónů Kč, její aktiva činila téměř 3,9 miliardy Kč a vykázala zisk přes 18 miliónů Kč. Stěžovatelka přitom dle krajského soudu neuvedla nic, co by odůvodňovalo závěr, že se od té doby její hospodářské a majetkové poměry podstatně zhoršily. Krajskému soudu se nejevilo, že by zaplacení soudního poplatku v celkové výši 231 000 Kč, z čehož již 3 000 Kč zaplatila, vybočovalo z rámce běžného hospodaření stěžovatelky a jejích finančních možností.

[15] Tyto závěry se NSS jeví jako naprosto rozumné. Stěžovatelka s nimi ostatně ani nepolemizuje, říká jen to, že úhrada částky ve výši 231 000 Kč není pro stěžovatelku „bez významu“, resp. že tato částka pro ni není v žádném případě „zanedbatelná“. S tím se dá zajisté souhlasit. Ovšem stejně tak úhrada soudního poplatku ve výši 3000 Kč pro běžného smrtelníka (nepodnikající fyzickou osobu) není „bez významu“, resp. není „zanedbatelná“, aniž by to založilo důvod pro částečné prominutí soudního poplatku. Stěžovatelka tedy netvrdí žádné relevantní důvody pro částečné osvobození od soudního poplatku.

[16] Jak vysvětlil NSS, „[v]*ýše soudního poplatku, jejímž základem je více napadených rozhodnutí ve smyslu § 6 odst. 9 zákona o soudních poplatcích, není sama o sobě důvodem pro osvobození od soudního poplatku*“ (rozsudek ze dne 5. 5. 2016, čj. 5 As 238/2015-27, věc *FORMAN Brno*). Pokud by NSS argumentům stěžovatelky vyhověl, vyloučil by, v rozporu s dikcí zákona, platbu jakéhokoliv vyššího soudního poplatku v řádech stovek tisíc korun, byť pro žalobce nepředstavuje takováto platba žádný významnější problém.

[17] Relevantním důvodem pro částečné osvobození není ani skutečnost, že žalovaný přes žádost stěžovatelky nerozhodl o odvoláních proti prvostupňovým rozhodnutím jedním nebo dvěma rozhodnutími. Jak již dříve NSS vysvětlil, „[p]*ožadavek, aby žalovaný při své rozhodovací činnosti zvažoval, že proti jeho rozhodnutí mohou být podány žaloby, a aby tak z důvodu potenciální výše soudního poplatku vždy spojoval rozhodnutí o odvoláních,* […] *nemůže obstát.*“ Stejně tak nespojení vícero odvolání v jedno rozhodnutí nemůže automaticky odůvodnit snížení soudních poplatků na základě částečného osvobození. Ostatně významnou motivací pro žalovaného, aby zásadně bral eventuální řízení o žalobě v potaz, je hrozící povinnost hradit náklady řízení procesně úspěšnému žalobci. Pokud totiž žalovaný o věci nerozhodne jedním rozhodnutím, vystaví se riziku, že mu v případě úspěchu žalobce u správního soudu bude uložena povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení, a to včetně uhrazeného soudního poplatku (viz věc *FORMAN Brno*).

[18] NSS shodně s krajským soudem odmítl i argument, dle něhož stěžovatelka poskytuje službu obecného hospodářského zájmu, veškeré zisky používá k rozvoji infrastruktury, a že náklady na soudní poplatek ve výsledku zaplatí její odběratelé. Nic takového není z hlediska zákona o soudních poplatcích ani z hlediska nároku na osvobození od platby soudního poplatku jakkoliv významné.

[19] NSS samozřejmě nevylučuje, že by správní orgán mohl rozhodovat mnoha rozhodnutími šikanózně, tak, aby znemožnil daňovému subjektu bránit se žalobou u soudu, neboť daňový subjekt by nebyl s to uhradit soudní poplatek. Tak tomu ale zjevně v této věci není, ani vysoká výše soudního poplatku nebrání kapitálově silné stěžovatelce uhradit celou výši poplatku za žalobu proti všem napadeným rozhodnutím. Pokud by snad taková situace nastala, poskytuje § 36 odst. 3 s. ř. s. efektivní ochranu práv žalobce a zaručí přístup k soudu.

[20] NSS proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.). Protože rozhodl rovnou o kasační stížnosti, nebylo třeba samostatně rozhodovat o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[21] O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. května 2018

Zdeněk Kühn
předseda senátu